

Arkivnr: 2016/11046-3
Saksbehandlar: Hans Inge Gloppen

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkesutvalet		22.02.2017

Handlingsprogram for nærings- og samfunnsutvikling i Hordaland 2017

Samandrag

«*Handlingsprogram for nærings- og samfunnsutvikling i Hordaland 2017*» (HNN 2017) er styrande for bruken av næringsretta utviklingsmidlar i Hordaland. Handlingsprogrammet gjev også føringar for andre offentlege etatar sitt utviklingsarbeid i fylket. Målgruppa for programmet er private og offentlege utviklingsaktørar som Hordaland fylkeskommune samarbeider med. Dei overordna styringsdokumenta for handlingsprogrammet er «*Regional planstrategi 2016-2020*» og «*Regional næringsplan for Hordland 2013-2017*».

I saka er det foreslått korleis midlane til regional næringsutvikling på 62,8 mill. kroner skal disponerast i 2017. Hovuddelen av midlane er overføringar frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet (49,1 mill. kroner + omstillingsmidlar 9 mill. kroner). I tillegg inngår 3,2 mill. kroner frå fylkeskommunen sitt budsjett 2017, og 1,5 mill. kroner frå midlar som ikkje er nytta i 2016.

I denne saka fremmer fylkesrådmannen «*Handlingsprogram for nærings- og samfunnsutvikling i Hordaland 2017*» til godkjenning. Sjølve programmet ligg som vedlegg til saka.

Forslag til innstilling/vedtak/avgjerd

1. Fylkesutvalet vedtar «*Handlingsprogram for nærings- og samfunnsutvikling i Hordaland 2017*».
2. Det vert sett av 4 mill. kroner til dei regionale etablerarfonda. Etablerarfonda er ei tilskotsordning til etablerarar og ny næringsverksemd. Desse midlane er fordelte til samarbeidspartnarar slik at Sunnhordland får 792 000 kroner og Hardanger får 584 000 kroner. Bergensregionen, dvs. Hordland fylke utanom Sunnhordland og Hardanger, får tilgjengeleg 2.624 mill. kroner.
3. Omstillingsutvalet vert styringsgruppe for 9.0 mill. kr som er sett av til omstilling.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 05.02.2017

1. Bakgrunn

Fylkestinget vedtok i desember 2016 fylkesbudsjettet for 2017. I fylkesrådmannen sitt budsjettgrunnlag ligg det berre eit anslag på kva Hordaland vil få overført for 2017. Endeleg bekrefting av størelsen på statlege midlar til regional utvikling kom til HFK i tilsagnsbrev frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) 23.01.2017, sjå referatsak til FUV møte 22.02.17. Derfor fremmar fylkesrådmannen økonomisk handsaming av HNH 2017 til FUV sitt februar møte, og ikkje som del av Fylkestinget sitt budsjettvedtak.

«*Handlingsprogram for nærings- og samfunnsutvikling i Hordaland 2017*» (HNH 2017) er styrande for bruken av næringsretta utviklingsmidlar i Hordaland. Handlingsprogrammet gjev også føringar for andre offentlege etatar sitt utviklingsarbeid i fylket. Målgruppa for programmet er private og offentlege utviklingsaktørar som Hordaland fylkeskommune har eit strategisk samarbeid med. Dei overordna styringsdokumenta for handlingsprogrammet er «*Regional planstrategi 2016-2020*» og «*Regional næringsplan for Hordland 2013-2017*».

Dei statlege føringane i det årlege tildelingsbrevet er også sentralt for verkemiddelbruken knytt til handlingsprogrammet. I oppdragsbrevet for 2017 forventar Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) at Hordaland fylkeskommune tek initiativ til samarbeid med SIVA (norsk statsforetak som har til formål å tilrettelegge for utvikling av nytt næringsliv i Norge gjennom å investere i innovasjonsselskap og næringsseigendom), Innovasjon Noreg (IN) og Forskningsrådet for å realisere distriktpolitiske mål, og for å fremje verdiskaping og regional utvikling i Hordaland. Føringane frå KMD er lagt til grunn for handlingsprogrammet.

Hordaland fylkeskommune har i tillegg ulike samarbeidsavtalar og partnerskap med ei rad aktørar som er vurdert som strategisk viktige for næringsutviklingsarbeidet i fylket. Desse aktørane har samarbeidsavtaler med fylkeskommunen om å arbeida med mål og strategiar i næringsplanen, og prioriterte innsatsområde i handlingsprogrammet. Under er det ei kort beskriving av dei viktigaste strategiske partnerskapa, og kva rolle desse partnerskapa har i Hordaland fylkeskommune sitt arbeid som regional utviklingsaktør.

1.1 Regionalt næringsforum (RNF)

RNF er eit særskilt viktig samarbeidsforum for nærings- og samfunnsutvikling i Hordaland. Forumet skal bidra til samordna innsats for å fremje næringsutvikling i Hordaland i tråd med mål og strategiar i gjeldande regionale næringsplan. RNF skal også fylla rolla som regional partnerskap i Hordaland knytt til forvaltning av øyremerka statlege midlar til regional næringsutvikling. RNF i Hordaland har slik samansetting:

- Regionaldirektør i Hordaland fylkeskommune - leiar
- Fylkesdirektør for Innovasjon Norge i Hordaland
- Landbruksdirektøren under Fylkesmannen i Hordaland
- Fylkesdirektøren for NAV Hordaland
- Rektor ved Universitetet i Bergen
- Regiondirektøren i NHO Hordaland
- LO-sekretæren i Hordaland
- Norges forskingsråd sin representant i Hordaland
- Leiar i Kommunenes Sentralforbund i Hordaland
- Næringsssjefen i Bergen kommune
- Næringsssjefen i Hordaland fylkeskommune
- 2 medlemmer frå Fylkesutvalet i Hordaland

RNF har vore styringsgruppe og trekt opp rammene for arbeidet med HNH 2017. Framlegget er handsama av RNF på tre møter, seinast 1. februar 2017, der RNF gjorde fylgjande vedtak:

«*RNF tilrår at fylkesutvalet godkjenner Handlingsprogram for nærings- og samfunnsutvikling i Hordaland 2017 (HNH 2017)*»

1.2 Ressursgruppe for HNH 2017

HNH 2017 er utarbeidd med støtte frå ei ressursgruppe satt saman av representantar frå

- Innovasjon Norge Hordaland
- Fylkesmannen i Hordaland Landbruksavdelinga
- Bergen kommune
- Odda kommune
- NCE Maritime CleanTech
- UH-sektoren.

I tillegg har Samferdselsavdelinga, Opplæringsavdelinga, Regionalavdelinga og Kultur og idrettsavdelinga til Hordaland fylkeskommune kome med faglege innspel. Denne ressursgruppa er også kopla på arbeidet med å revidera den regionale næringsplanen i 2017.

1.3 Omstillingsutvalet

Den vanskelege situasjonen i petroleumsnæringa har skapt behov for samordna regional innsats for å jobba med problemstillingar knytt til utfordringane for leverandørindustrien i denne næringa. Regionalavdelinga til Hordaland fylkeskommune har jobba med desse utfordringane både politisk og administrativt sidan juni 2014, og 18 juni 2015 vedtok fylkesutvalet 18. juni 2015 (PS 168/2015) å oppretta eit omstillingsutval. Dette utvalet fekk til mandat å ta initiativ til, og få gjennomført konkrete tiltak og prosjekt for å lette den strukturelle omstillinga knytt til leverandørindustrien. Fylkesutvalet bad også i sitt vedtak omstillingsutvalet om å arbeide vidare med problemstillingar knytt til nedgangstidene i heile olje- og gassindustrien. I tillegg vart utvalet bedt om å ta kontakt med sentrale styresmakter og arbeide saman med desse, for å styrke verkemiddelapparatet og for at oljeselskapa gjennomfører investeringsprosjekt som er utsett. Medlemmer i omstillingsutvalet er

- Fylkesordførar i Hordaland fylkeskommune - leiar
- Fylkesdirektøren for NAV Hordaland
- Fylkesdirektør for Innovasjon Norge i Hordaland
- Ordførar i Lindås kommune
- Direktør ved CCB Ågotnes
- Regionsjef NITO Vest
- Leiar Fellesforbundet, avd 5
- Direktør Apply Leirvik
- Eitt medlem frå opposisjonen fylkesutvalet

Omstillingsarbeidet til Hordaland fylkeskommune resulterte i at Hordaland fylkeskommune i 2016 fekk tilført 20 mill. kroner og ansvar for å koordinere omstillingsarbeidet i seks fylke på Sør- og Vestlandet. I 2016 deltok også statsminister Erna Solberg, saman med næringsminister Monica Mæland, fiskeriminister Per Sandberg og statssekretær Ingvil Smines Tybring-Gjedde på eitt av møta til omstillingsutvalet.

I statsbudsjettet for 2017 er det løyvd 9,0 mill. kroner til å vidareføra omstillingsarbeidet i Hordaland. I HNH 2017 er det framlegg om at omstillingsutvalet skal vera styringsgruppe for dette arbeidet.

1.4 Strategisk samarbeid om regionale etablerarfond

Under handsaminga av «*Handlingsprogram for næringsutvikling i Hordaland 2015*» (sak 50/2015) vedtok fylkesutvalet å oppretta tre regionale etablerarfond øyremerkt entreprenørskap og/eller konkret etablerarstøtte. IN hadde tidlegare ei ordning med etablerartilskot til gründerbedrifter med vekstambisjonar. Denne ordninga passa ikkje for alle ny-etablerte bedrifter, og dei regionale etablerarfond er eit alternativ som tilbyr eit etablerartilskot på 50.000 kroner til bedrifter. Forvaltninga av dei regionala etablerarfonda har vore eit samarbeid med Hardangerrådet, Samarbeidsrådet for Sunnhordland og Business Region Bergen (BRB). I HNH 2017 er det framlegg om å vidareføra ordninga med 4,0 mill. kroner i 2017. Samstundes skal det gjerast ei administrativ vurdering av korleis fonda skal forvaltast etter at BRB vart lagt ned.

1.5 Øvrige samarbeidspartnarar

Hordaland fylkeskommune har i tillegg ulike samarbeidsavtalar og partnerskap med ei rad aktørar som er vurdert som strategisk viktige for nærings- og samfunnsutviklingsarbeidet i fylket. Desse aktørane har samarbeidsavtalar med fylkeskommunen om å arbeida med mål og strategiar i næringsplanen, og prioriterte innsatsområde i handlingsprogrammet. Til saman mottok desse aktørane meir enn 20 millionar kroner i støtte frå fylkeskommunen i 2016. Støtte vart dels gitt over budsjettposten «Næringsretta partnerskapsmidlar» i fylkeskommunen sitt eige budsjett, og dels over budsjettet knytt til dette handlingsprogrammet. Status og vurdering av desse partnerskapa vert fremja som eiga sak i fylkesutvalet, før samarbeidet vert lagt til grunn for HNH 2017.

2. Hordaland fylkeskommune som regionalutviklar og samfunnsutviklar

I oppdragsbrevet for 2017 frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet blir det peikt på at Hordaland fylkeskommune har ei sentral rolle i arbeidet med å realisere distriktpolitiske mål, og å fremje verdiskaping og regional utvikling. Fylkeskommunen skal prioritere bruken av midlane i forpliktande partnerskap med næringslivet og regionale og lokale aktørar. Departementet forventar at Hordaland fylkeskommune tek initiativ til samarbeid med verkemiddelaktørane (Siva, Innovasjon Noreg (IN) og Forskningsrådet).

Departementet har ovanfor Siva, IN, Forskningsrådet og Distriktsenteret understreka verdien av eit godt samarbeid og samspel mellom aktørane og fylkeskommunane. Eit konstruktivt samarbeid bidreg til at dei regional- og distriktpolitiske måla blir nådde i større grad. Hordaland fylkeskommune har leiaransvaret for strategisk samordning regionalt, og skal vere ein mobiliserande og koordinerande aktør overfor kommunane, regionale aktørar, næringsliv og anna samfunnsliv i sitt fylke. I tillegg er det viktig at det internasjonale arbeidet er ein integrert del av arbeidet med å fremje omstillingsdyktige regionar. I oppdragsbrevet er løyvinga til Hordaland fordelt på følgjande postar:

Kap. 550, post 62 Bedriftsretta låne- og tilskotsordningar i distrikta – 23,6 mill. kr

- Midlane vert forvalta av Innovasjon Norge Hordaland og er målretta mot verkeområdet for distriktsretta investeringsstøtte. (Masfjorden, Fedje, Modalen, Vaksdal, Samnanger, Kvam, Voss, Granvin, Kvinnherad, Tysnes, Fitjar, Etne, Ulvik, Eidfjord, Ullensvang, Odda, Jondal)

Kap. 550, post 64 Inkluderande og vekstkraftige lokalsamfunn – 18,5 mill. kr

- Fylkeskommunane vurderer kva for område som har særlege distriktsutfordringar i sitt fylke. Desse områda kan vere utanfor verkeområdet for distriktsretta investeringsstøtte.

Kap. 553, post 60 Regionale tiltak for utvikl. av næringsmiljø og tilgang til kompetanse – 7,0 mill. kr

- Løyvinga skal vere med på å skape omstillingsdyktige regionar gjennom å leggje til rette for velfungerande næringsmiljø og tilgang til relevant kompetanse. Målet er å mobilisere til samarbeid mellom bedrifter i næringsmiljø og til koplingar mellom bedrifter og relevante utdanningsmiljø for å møte kompetansebehovet i næringslivet.

Kap. 553, post 65 Omstillingsprogram ved akutte endringar i arbeidsmarknaden – 9,0 mill. kr

- Løyvinga skal styrkje næringsgrunnlaget og bidra til etablering av nye arbeidsplassar i kommunar/regionar som opplever ein vesentleg reduksjon i sysselsetjinga.

3. Kort omtale av HNH 2017

«Regional næringsplan for Hordland 2013-2017» trekkjer opp dei overordna mål og rammer for næringsutviklingsarbeidet i planperioden. I planen er det fokusert på tre hovudstrategiar;

Hovudstrategi 1: Meir entreprenørskap og innovasjon,

Hovudstrategi 2: Fleire med meir relevant kompetanse

Hovudstrategi 3: Ein velfungerande Bergensregion og attraktive regionale senter

Då den regionale næringsplanen vart utarbeidd i 2012 og 2013 var utsiktene og utfordringane for nærings- og samfunnslivet i Hordaland noko annleis enn dei er i dag. For å ta høgde for utviklinga dei siste åra er difor «*Regional planstrategi 2016 – 2020*», som vart vedtatt av fylkestinget i desember 2016 (PS 116/2016), også teke med som eit styringsdokument for HNH 2017. Hovudmål med tilhøyrande strategiar i denne planstrategien er kort summert:

Hovudmål 1: Høg sysselsetting

1. Auke nyetablering og framtidssretta verdiskaping i næringslivet
2. Betre samhandlinga innan- og mellom utdanningssektoren og regionalt arbeidsliv
3. Auke forskning som verktøy for marknadsretta innovasjonar i arbeids- og næringsliv

Hovudmål 2: Eit inkluderande samfunn

1. Betre trivsel og kvalitet i grunnskule og vidaregåande skule for å auke gjennomføringa
2. Styrke inkludering gjennom frivillige organisasjonar i nærmiljø
3. Utvikle meir attraktive og funksjonelle regionale senter

Hovudmål 3: Klima og miljøvenleg utvikling

1. Redusera klimagassutslepp og luftforureining frå transportsektor og energiforsyning i bygningar
2. Styrke samordning av areal- og transportplanlegging i Bergensområdet
3. Tydelegare planstyrt og meir langsiktig og balansert forvaltning av areal, natur- og kulturminneressursar

Hovudmål 4: Samarbeid i ein sterk Vestlandsregion

1. Utvikle ein framtidssretta folkevald region
2. Styrke gjennomslagskraft i Europa
3. Styrke regionale transportsamband og digital infrastruktur

I HNH 2017 er desse måla og hovudstrategiane utdjupa og konkretisert gjennom definerte resultatmål og konkrete innsatsområde som blir sett på som viktige i det regionale næringsutviklingsarbeidet. HNH 2017 er styrande for bruken av dei regionale, næringsretta utviklingsmidlane i budsjettet.

Hovudstrategiane i næringsplanen er sektoruavhengige, og skal med det gjelde for alle sektorar. For at Hordaland skal utvikla ein posisjon som ein innovativ region i Europa er det likevel viktig at bransjar der fylket har særlege føremoner knytt til vekstpotensial, innovasjonsevne, internasjonal konkurransekraft og evne til omstilling, har særskilt fokus. Konsekvensen av dette er at handlingsprogrammet også vil ha eit fokus på viktige næringar som energi, maritim, marin og reiseliv. Alle desse næringane har spesielle fortrinn i Hordaland, og dei har også stort potensiale for vekst og internasjonal utvikling. I tillegg vil landbruk, som ei viktig distriktsnæring, og media- og kulturbasert næringsliv, som har stor innovativ kraft, vera næringar med særskilt fokus.

3. Justeringar i høve til HNH 2016

Det som påverkar årets handlingsprogram mest er situasjonen i petroleumssektoren med reduserte investeringar, innsparingar og reduksjon i talet på tilsette. Dette får naturleg nok ringverknader for resten av nærings- og samfunnslivet i Hordaland, og fleire år med vekstfokus er no endra til eit større fokus på å få næringsliv og FoU-miljø til å samarbeida tettare om forskning og innovasjon. Handlingsprogrammet er strukturert slik at det årleg prioriterer konkrete innsatsområde knytt til kvar av dei tre hovudstrategiane frå næringsplanen, men det er likevel nokre utfordringar som vert trekt fram som gjennomgåande for heile handlingsprogrammet. I 2017 er fylgjande tema trekt fram som sentrale:

- **Omstillingsarbeid i Hordaland:** Den vanskelege situasjonen i petroleumsnæringa har skapt behov for samordna regional innsats for å jobba med problemstillingar knytt til utfordringane for leverandørindustrien. Også reiseliv og andre næringar som produserer varer og tenester til leverandørindustrien i oljesektoren har fått store utfordringar.
- **Klima og miljø:** Utfordringar knytt til klima og miljø og trong for å utvikla næringslivet inn i eit «grønt skifte» er også eit viktig satsingsområde. Her opnar det seg moglegheiter for næringsutvikling på

områder som grøn datalagring, smarte samfunn, rein mat, alternativ energiproduksjon, nye reiselivsprodukt, betre fiskehelse, bioøkonomi og energieffektivisering. Satsinga som no skjer innan miljøvenleg ferjedrift er også interessant frå eit næringsutviklingsperspektiv. Dette kan ha eit stort potensiale for næringsutvikling knytt til skipsfart og transport i Hordaland.

- **Digital infrastruktur:** På oppdrag frå Samferdselsdepartementet har Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (NKOM) kartlagt og vurdert marknaden for fiberkapasitet (mørk fiber). Innhaldet kort summert er som følgjer: «*Det er mørk fiber tilgjengelig mellom de fleste regionssentra og landsdeler i Norge, unntatt Bergensområdet og Vestlandet, hvor det er begrenset med sammenhengende tilgjengelig mørk fiber. Mellom Bergen og Østlandet over fjellet er det ikke mørk fiber tilgjengelig.*» Hordaland fylkeskommune vil arbeida vidare med denne problemstillinga i 2017.
- **«Pilotprosjekt Vestlandet»:** Betre koordinering av statlege og regionale verkemiddel i ein ny Vestlandsregion. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) er positiv til samarbeidet, og legg til grunn at fylkeskommunane sjølv leiar arbeidet. Samstundes oppmodar KMD den regionale statsforvaltinga som blir omfatta, om å bidra med fagleg informasjon og vurderingar til fylkeskommunane sitt arbeid med pilotprosjektet. Ein pilot eller forsøk med føremål å hauste erfaringar med korleis nye og større folkevalde regionar kan bli styrka i rollen som samfunnsutviklar, vil og vere av interesse og nytte for staten.

Ein meir detaljert oversikt innsatsområda i 2017 er i det vedlagte utkast til Handlingsprogram.

4. Resultat av handlingsprogramma vedteke i FUV i perioden 2014-2016

Hordaland fylkeskommune er opptatt av at verkemiddelbruken skal skape gode effektar og resultat for næringslivet og samarbeidet i regionen. I «*Regional næringsplan for Hordaland 2013-2017*», som vart vedtatt av fylkestinget i juni 2013, er det lagt til grunn at det skal utarbeidast årlege resultatmål i handlingsprogrammet. Det er difor lagt inn konkrete resultatmål knytt til dei tre hovudinnsatsområda i handlingsprogrammet. Fylkesutvalet fekk i november 2016 presentert ei evaluering av resultatmåla basert på perioden 2014-2016 (PS 283/2016). I vedtaket fekk fylkesrådmannen klarsignal til å sjå nærare på om nokre av resultatmåla bør justerast der det er behov for det. Dette er i tråd med tilrådingane frå RNF, og noko som er naturleg å sjå nærare på i samband med rulleringa av den regionale næringsplanen i 2017.

5. Disponering av økonomiske verkemidlar i 2017

Midlane til tiltak under «*Handlingsprogram for nærings- og samfunnsutvikling i Hordaland 2017*» kjem i hovudsak frå øymerka statlege overføringer til fylkeskommunen for å gjera omstilling for bedrifter lettare på kort sikt og å byggje evne til omstilling i bedrifter, næringsmiljø og lokalsamfunn på lang sikt. Posten blir supplert med løyvingar over fylkesbudsjettet. Opptente renter frå ikkje utbetalte midlar frå tidlegare år er også lagt til ramma. Dei økonomiske rammene for budsjettet er som følgjer:

	2015	2016	Endring
«Objektiv ramme»	49 750 000	49 100 000	- 1,3 %
Omstilling	0	9 000 000	
SUM statlege øymerka midlar	49 750 000	58 100 000	16,8 %
Midlar frå fylkesbudsjettet	3 387 000	3 200 000	-5,5 %
Overført frå 2016	1 877 000	1 500 000	- 22,7 %
Total ramme	55 114 000	62 800 000	13,9 %

Den totale budsjettamma i HNH 2017 er 62 800 000 kroner. Som det går fram av oversikten er det ein auke på 13,9 % i dei statlege midlane frå 2016 til 2017. Hovudgrunnen til auken er at midlar til omstilling er auka frå null til 9,0 millionar kroner i 2017. I 2016 gjekk desse midlane inn i seksfylkes-samarbeidet på Sør- og Vestlandet.

Rammer som ligg til grunn for budsjettet er:

- Statlege midlar 2017: kr 58 100 000,-
- Fylkeskommunale midlar: kr 3 200 000,-
- Overførte frå 2016: kr 1 500 000,-.

I tildelingsbrevet blir det slått fast at nærings- og bedriftsretta tiltak skal prioriterast. Det blir peika på nasjonale mål om auka entreprenørskap og innovasjon samt kvalifisering av bedrifter til auka forskning og utvikling. Vidare blir også dei nasjonale måla om auka verdiskaping og om satsing på nettverk, bedrifter og etablerarar framheva. Næringsretta infrastruktur og næringsretta kompetanse er også prioriterte område. Etter fylkesrådmannen sitt skjønn er det stor grad av samsvar mellom prioriteringane i gjeldande næringsplan og i HNH 2017 og dei nasjonale føringane. Oppmodinga om å prioritere nærings- og bedriftsretta formål blir følgt godt opp. Ikkje berre ved at delar av dei statlege midlane blir overført til IN, men også ved at ein stor del av dei midlane fylkeskommunen sjølv rår over går til næringsretta tiltak. Nedanfor følgjer forklarande kommentarar til dei ulike budsjettområda og budsjettpostane. Sjølve budsjettet er vist på neste side. For samanlikning er budsjett frå 2016 tatt med.

A. Bedriftsretta låne og tilskotsordningar i distrikta

Fylkeskommunen overfører eit årleg beløp til Innovasjon Norge (IN) som er øymerka bedriftsretta tiltak. Denne overføringa er i 2017 på 23 560 000 kroner. Midlar til bedriftsretta tiltak var i 2016 på 15 millionar kroner sidan IN fekk tilbakeført 25 millionar kroner og dermed hadde 40 millionar kroner til disposisjon. Midlane til bedriftsretta tiltak er redusert dei siste fire åra fordi statlege overføringar til regionalutvikling er overført til samferdsel. Målgruppa for midlane er bedrifter og entreprenørar i verkeområdet for distriktsretta investeringsstøtte. I oppdragsbrevet frå Hordaland fylkeskommune til Innovasjon Norge blir krav og forventingar formulert.

B. Tilrettelegging for næringsutvikling

Verkemidlane som er lagt inn under denne hovudposten og fordelt på delpostane B-1 til B-7. Dette er søkbare midlar, tilskotsordningar og program forvalta av fylkeskommunen på til saman 25 150 000 kroner.

Dei søkbare midlane er på totalt 20 800 000 kroner. Desse rettar seg mot dei prioriterte innsatsområda frå næringsplanen: *Entreprenørskap og innovasjon, Relevant kompetanse og Bergensregionen, Regionsenter og lokalsamfunnsutvikling*, ein felles post for tiltak retta mot *bransjar med særleg fokus i Hordaland og ein for klimarettta tiltak*. 1.5 mill. kroner er øymerkt til prosjekt innan klimarettta tiltak i næringslivet. Dei tematiske satsingane innan dei ulike områda er formulert i egne kapittel i dette dokumentet.

Posten B-6 er øymerka midlar til program. Det er sett av 450 000 kroner til Mobiforsk, som erstattar den tidlegare ordninga Virkemiddel for Regional Innovasjon (VRI) i Hordaland. Ordninga er kopla opp mot RFF Vestlandet for å styrke forskning, innovasjon som bidrag til omstilling. Fylkeskommunen har leiinga i den regionale VRI-satsinga og løyvinga er i tråd med føringa i fylkeskommunen sitt budsjett. Til entreprenørskapssatsinga i Innovasjon Norge er det sett av same sum som i 2016 ; dvs. 900 000 kroner. 3,0 mill. kroner er øymerka midlar til samarbeidsaktørar i post B-7. Denne posten er redusert med omlag 3,8 mill. kroner sidan 2016. Endeleg fordeling av desse midlane på ulike prosjekt og tiltak skjer som eiga sak i fylkesutvalet.

C. Regionale etablerarfond

Det er avsett 4 mill. kroner til dei regionale etablerarfonda. Desse midlane er fordelte til samarbeids-partnarar slik at Sunnhordland får 792 000 kroner og Hardanger får 584 000 kroner. Bergensregionen, dvs. Hordland fylke utanom Sunnhordland og Hardanger, får tilgjengeleg 2.624 mill. kroner.

D. Omstilling og nyskaping

9 mill. kroner er øymerkt omstilling i petroleumssektoren og andre aktuelle bransjar. Omstillingsutvalet – som er sett saman av NAV, Innovasjon Norge, arbeidstakar- og arbeidsgivarsida, samt posisjon og opposisjon i fylkesutvalet – er styringsgruppe for midlane som er sett av til omstilling.

E. Forvaltning

Det er sett av 1.1 mill. kroner til delvis dekking av forvaltingskostnader hos Hordaland fylkeskommune.

Budsjett for Handlingsprogram for nærings- og samfunnsutvikling 2017

Budsjettpost	Budsjett 2016 NOK	Budsjett 2017 NOK
A: Bedriftsretta låne og tilskotsordningar i distrikta	15 000 000	23 560 000
A-1: Søkbare midlar forvalta av Innovasjon Norge	15 000 000 ¹	23 560 000 ²
B: Tilrettelegging for næringsutvikling totalt	29 914 000	25 150 000
B-1: Entreprenørskap og innovasjon	6 000 000	6 000 000
B-2: Relevant kompetanse	5 000 000	5 000 000
B-3: Bergensregionen, regionsenter og lokalsamfunnsutvikling	5 000 000	5 000 000
B-4: Bransjeretta tiltak	3 374 000	3 300 000
B-5: Klimaretta tiltak	2 000 000	1 500 000
Søkbare midlar / tilskotsordningar (sum B-1 til B-5)	21 374 000	20 800 000
B-6: Øyremerka midlar til program (sum)	1 750 000	1 350 000
- Mobiforsk (tidl. VRI)	850 000	450 000
- Entreprenørskapsatsing i Innovasjon Norge	900 000	900 000
B-7: Øyremerka midlar til samarbeidsaktørar	6 790 000	3 000 000
C: Regionale etablerarfond	4 000 000	4 000 000
- Bergensregionen ³⁾	2 624 000	
- Sunnhordland	792 000	
- Hardanger	584 000	
D: Omstilling og nyskaping	5 000 000	9 000 000
E: Forvaltning ⁴⁾	1 200 000	1 090 000
TOTAL SUM	55 114 000	62 800 000

Finansiering for Handlingsprogram for nærings- og samfunnsutvikling 2017

Kjelde	Budsjettpost	2017 NOK
KMD 550.62	Bedriftsretta låne- og tilskotsordningar i distrikta	23 560 000 ²
KMD 550.64	Inkluderande og vekstkraftig samfunn	18 540 000 ⁵
KMD 553.60	Regionale tiltak for utvikling av næringsmiljø og tilgang til kompetanse	7 000 000 ⁶
KMD 553.65	Omstillingsprogram ved akutte endringar i arbeidsmarknaden	9 000 000
FUV-midlar	Ramme frå fylkesutvalet	3 200 000
Overført frå 2016	Unytta midlar til klimaretta tiltak	1 500 000
Total		62 800 000

- 1) I 2016 fekk Innovasjon Norge (IN) tilbakeført eit unytta tilskot på 25 mill. kr. Som følge av dette vart overføringa frå Hordaland fylkeskommune redusert til 15 mill. kr, slik at IN samla sett disponerte 40 mill. kr i 2016.
- 2) Målgruppa er bedrifter og entreprenørar i verkeområdet for distriktsretta investeringsstøtte. Dette gjeld kommunane Masfjorden, Fedje, Modalen, Vaksdal, Samnanger, Kvam, Voss, Granvin, Kvinnherad, Tysnes, Fitjar, Etne, Ulvik, Eidfjord, Ullensvang, Odda og Jondal er innanfor *virkeområdet for distriktsretta investeringsstønad*
- 3) Hordland fylke utanom Hardanger og Sunnhordland.
- 4) Delvis dekking av Hordaland fylkeskommune sine kostnader til forvaltning av midlane.
- 5) Målet med posten er å fremje inkluderande og vekstkraftige lokalsamfunn i område med særlege distriktsutfordringar. Midlane skal nyttast til å auke attraktiviteten for befolkning og næringsliv. Fylkeskommunane vurderer kva for område som har særlege distriktsutfordringar i sitt fylke. Desse områda kan vere utanfor verkeområdet for distriktsretta investeringsstøtte.

- 6) Målet med midlane er å mobilisere til samarbeid mellom bedrifter i næringsmiljø og til koplingar mellom bedrifter og relevante utdanningsmiljø for å møte kompetansebehovet i næringslivet. Fylkeskommunane avgjer sjølvve korleis dei vil organisere arbeidet og innsatsen i sin region. Det kan skje gjennom eiga verksemd, bruk av andre offentlige aktørar som IN, Siva og Forskingsrådet, eller ved kjøp av tenester. Organiseringa og innhaldet i arbeidet skal vere forankra i regionale nærings- og kompetansestrategiar i regionale partnarsskap. Innsatsen skal nå mange bedrifter samtidig. FUV-midlar på 3,2 mill. kr er lagt til denne posten.

6. Kommentar til sakshandsaming.

I 2016 vart handlingsprogramma handsama i fylkesutvalet utan handsaming i sektorutvala etter tilråding frå fylkesrådmannen. Grunngevinga var at det ikkje var mogleg å få til handsaming i Regionalt næringsforum (RNF) så tidleg at det var mogleg å rekke handsaminga i sektorutvala i februar. Behandling i mars blei sett på som for seint på året. I samband med den politiske handsaminga av HNH for 2016, lova fylkesrådmannen å komme attende med forslag til framtidig rutine for politisk handsaming av handlingsprogrammet.

Fylkesrådmannen vil i den samanheng gjera fylkesutvalet merksam på at tildelingsbrevet frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet til Hordaland fylkeskommune er datert 23. januar 2017, og det er først etter dette tidspunktet ein fekk full oversikt over dei økonomiske rammene for 2017. Dette medførte at det ikkje vart tid til politisk handsaming i sektorutval og fylkesutval i januar. Fylkesrådmannen vil difor også i år tilrå handsaming i fylkesutvalet utan handsaming i sektorutvala på førehand, og at dette også vert framtidig rutine for handsaminga av handlingsprogrammet for at det ikkje skal gå for lang tid ut på nyåret før handlingsprogrammet vert vedteke.